

Palme var meira enn nakar annar maðurin at skapa svenska vælferðarsamfelagið

Fyri fakrørsluna var Palme hugvekjandi og fullur av livsmegi, segði Ingeborg Vinther á minningarhaldinum fyri Olof Palme, í røðu síni, sum vit prenta her:

Tá eg nú skal siga økur orð við hetta minningarhald fyri Olof Palme, komi eg at hugsa um, at mær eydnaðist á einum sinni at vera á fundi har hann eisini luttók. Hesin stóri politíkari ávirkaði ein við sinum róliga og stillisliga framferðarhátti, tó visti man, at her búði ein stór persónligheit aftan fyri.

Palme verður saknaður, ikki bert her í Norðurlondum, men eisini víða um heimin, ikki minst fyri tað stóra arbeiði, hann gjørdi fyri friðarinnar sök.

Hann legði dent á rættin hjá tí litla manninum fyr at byggja sær eina manssømiliga tilveru upp, og rættin hjá tí litlu tjóðini fyri fullum frælsi.

Hann bar nakað av stríðinum hjá tí triðja heiminum inn á tann svenska gerandisdagin, hetta gjørdi hann ofta við áheitan til ta svenska arbeiðararørsluna, við at visa á teirra egna stríð fyri frælsu og demokratisku sosialismuni.

Palme vildi eina sterka fakfelagsrørslu og sterk borgarainitiativ.

Hann helt, at borgarainitiativ kunna mangan betur loysa samfelagsuppgávur, heldur enn gøgnum statslig ella privat tiltøk.

Palme metti, at arbeiði til allar hendur, er tann mest umráðandi politisk spurningur. Samfelagið

mátti hava ein týðandi lut, tá tað ræður um at skapa arbeiðspláss, og at hesi verða deild út, har tørvurin er størstur.

Somuleiðis gekk hann inn fyri at broyta arbeiðslívið, fyri at menna idnaðarsamfelagið, soleiðis at tey sosialu korini hjá arbeiðaranum blivu broytt, og tann einstaki lønmottakarin skuldi hava ávirkan á arbeiðsplássinum. Vera við til at luttaka í avgerðunum á demokratiskan hátt.

Her er helst Svøríki tað landið í Norðurlondum, ið er komið longst á hesi leið.

Tá fakfelagsrørslan mótmælti figgjarpolitikkin hjá stjórnini, bleiv hetta av fleiri tikið sum ein uppreistur frá teim vinstranallu.

Men tað sum Palme sá í hesum, var eitt tekin um sunnheit, ja næstan sum ein politiskan sigur at mótmælt bleiv móti fordeilingspolitikkinum hjá stjórnini, tí nú var tað ikki longur høggravogurin, men kravið frá vinstravonginum, ið domineraði politiska orðaskiftið.

Tá gav honum í einum aldri av 59 árum nýggja livsmegi, ið ikki kundi takast frá honum, til hann friggjakvældið 28. febr. metti sínum banamanni á gøtuni í Stockholm.

Palme legði stóran dent á, at arbeiðsloysi er ein vandi, serliga millum

tey ungu, ið samfelagið ikki hevur brúk fyri, og tianverri vóru ongi tekin til, at arbeiðsloysið minkar — heldur tvørturímóti. Tá gloyma økur ofta sosialt rættvisi. Tá økur, sum fakfelagsfólk gloyma sosialt rættvisi, eru ongar hugsjónir eftir hjá økum.

Hesi orð segði Palme millum annað á fundi í nov. 1985, tá arbeiðararørslan í Vesturheiminum var saman á eini ráðstevnu, og visti hann á, at friður og arbeiði eru friðreytin fyri einum sosial-

politikki.

Á nógvum arbeiðsplássum í Svøríki bleiv arbeiðið steðgað í 5 min. Fyri at minnast tann mann, sum meir enn nakar annar hevur verið við til at skapa svenska vælferðarsamfelagið.

Fleiri feløg hava stovnað grunnar til minnis um Palme.

Umboð fyri fakfelagsrørsluna í Norðurlondum vóru ógvuliga rørd. Tá boðini um drápið á Olof Palme frættist, segði eitt umboð fyri NFS: økur eru

tyngdir av tí, ið hent er, tað er ikki bara ein statsministari úr Norðurlondum, ið er farin á henda hátt. Olof Palme hevur ein stóran leiklut fyri økum í fakfelagsrørsluni, serliga í mun til tann triðja heimin, og arbeiði hansara fyri friði og avvápanað, sum jú eisini stórir partur av fakfelagsrørsluni tekur lut í.

Palme hevur fyri fakfelagsrørsluna verið ógvuliga hugvekjandi og fullur av livsmegi, hevur ofta verið við til at leggja fram sjónarmið, ið fyri nøkur

kundi virka provokerandi, men sum vóru við til at fáa gongd á orðaskiftið.

Øll tann Norðurlandska fakfelagsrørslan vil minnast Olof Palme sum ein undangongu mann, og vildi man ynskt, at fleiri politikarar høvdu lært av honum, serliga tá tað kemur til samarbeiði við fakfelagsrørsluna, tað megnaði hann sera væl.

Fríður veri við minni- num um Olof Palme.

ende — søge at forhindre at vi kommer i den slags situationer. Og det er igen entydigt et politisk spørgsmål.

Týðuligast kom alt hetta kanska til sjóndar í friðarstarvi Palmes. Hansara ástøði í hesum spurningi var ein djúp vitan um fylgjurnar av einum kjarnorkubardaga. Hann var sannferdur um, at vit ikki bert hava rætt, men eisini skyldu til at tala at, krevja avvápanaða, krevja at ørskan skuldi steðga, soleiðis sum hann sterkt undirstríkaði tað á ráðstevnuni í Keypmannahavn um Norðurlond sum kjarnorkuvápnafritt um-

veldi.

Í friðarstarvi sínum trúir hann uppá fólkarrørslurnar, hann var sannferdur um, at bert ein heimsumfatandi fylking av vanligum menniskjum kundi vika stórveldini í teirra, sum hann kallaði tað »vansinniga upptagithed af deras egen säkerhetspolitik«.

Ongatíð var eftir Palmes tykki so neyðugt at skapa álít, sum í hesum spurningi. Tí var hann heitur talsmaður fyri kjarnorkuvápnafrium umveldum. Hansara dreymur var, at vit í Norðurlondum skuldu ganga á odda á okkara hálfu. Hvat var

meira natúrligt enn, at Norðurlond við teirra politisku og søguliga sersteðu í heiminum lögdu fyri. Við kjarnorkufria umveldinum vildi hann av álvara bróta lið á teir garðar av ótta, aggressiviteti og misáliti, sum vórðu lagaðar upp undir politisku ístíðini aftan á 1945.

Røða hansara á ráðstevnuni í Keypmannahavn 29-30. november 1985, er eitt hugtakandi skjal — ein innilig áheitan um, at lata vit og skil ráða, so verðin aftur kundi fáast at benda frá tí kós, sum leiðir til ragnarok — uttan at nakar kundi mótmæla, kundi hann sláa fast, at í

norðurlandskum tingum og harvið tjóðunum var meiriluti fyri kjarnorkufria umveldinum.

Slik menniskju, sum heldur byggja brýr enn grava gjáirnar djúpari, sum royna at gera lið í teir garðar, sum forða fyri sínámillum áliti og orðaskifti, eru til ómetaliga styrki fyri demokratið, fyri friðarørsluna og fyri allar kreftir, sum virka fyri avspenningi og linna.

Palme var ein av hesum menniskjum — ein fjálg og optimistisk persónligheit, erligur og ektaður í allari síni ferð, djarvur og reystur í øllum viðurskiftum. Hansara optimisma

fór millum manna — sama gjørdi hansara treytaleysa trúgv uppá menniskjuni, serstakliga tey ungu. Hansara kærleiki til bókmentir og list gjørdi hann til ein óvanliga politikara og góvu honum eina serstaka dimensión, sum fáum politikarum er unt.

Deyði hansara fyri drápsmannahond her fyrst í sjálvum friðarárinum fyllir okkum við sorg og andstygd, og höttir ta trúgv uppá framtíðina, sum hann so inniliga ynskti øllum menniskjum. Hansara deyði er ein stórir missur fyri fólkini í triðja heiminum, fyri friðarørslurnar, fyri Norður-

lond og fyri hansara konu og børn.

Eisini vit í hesum litla landi, sum Palme hevði stóran áhuga fyri, syrgja hann, samstundis sum vit eins og hann sjálvur júst í vetur av álvara halda okkum hóma nakrar brýr og nøkur lið, sum ikki hava verið har áður. Hesum hava vit ikki minst Olof Palme fyri at takka. Vit vilja tí æra hann og lýsa frið yvir minni hansara.